

Bilag 8.2. Baggrundsnotat – Forberedelserne af udmøntning af fremtidens klyngeindsats i samarbejde med UFM

ERHVERVSSTYRELSEN

Vejlsøvej 29
8600 Silkeborg

Tlf. 35 29 10 00
CVR-nr 10 15 08 17
E-post erst@erst.dk
www.erst.dk

ERHVERVS MINISTERIET

Baggrund

Bestyrelsen var på sit møde den 24. september positive overfor at støtte det nye klyngelandskab med et beløb, der modsvarer det beløb (85 mio. kr.), som UFM årligt råder over på finansloven, såfremt der kan findes en konkret model for fælles udmøntning, som bestyrelsen kan bakke op om. Bestyrelsen gav sekretariatet mandat til at iværksætte en dialog med UFM om mulighederne for at koordinere udmøntningen, herunder afdække muligheden for en fælles annoncering af klyngemidler i 2020.

Notatet følges af et større dagsordenspunkt med tilhørende materiale på bestyrelsens møde den 21. januar 2020 forud for endelig beslutning på samme møde om bestyrelsen finansiering af den fremtidige klyngeindsats. I nærværende notat gives en status på 1) Klyngernes opgaver, 2) Finansieringsovervejelser og 3) Sigtelinjer for den kommende udmøntning. Desuden gives en status på konsolideringsprocesserne på klyngeområdet.

Klyngeorganisationers opgaver

I henhold til bestyrelsens strategiudkast skal klyngeindsatsen styrke innovation i virksomheder på Danmarks stærkeste og mest lovende erhvervs- og teknologiområder gennem øget innovationssamarbejde mellem virksomheder og med videmiljøer. Indsatsen skal således bidrage til at styrke virksomhedernes innovationskultur- og kapacitet samt internationalisering.

Indsatsen gennemføres via klyngeorganisationer, som er delvist offentligt finansierede private aktører, der henvender sig til en målgruppe af aktører i et økosystem inden for de udpegede erhvervs- og teknologiområder. Her skal klyngeorganisationerne udgøre en samarbejdsplatform, der faciliterer samarbejde i økosystemet, så der skabes værdi for virksomhederne ved at koble partnere om udveksling af ressourcer og løsning af udfordringer, som de involverede ikke kan håndtere på egen hånd. Det kan bl.a. være overførsel af viden fra vidensinstitutioner til erhvervsliv, så det omsættes til kommerciel udvikling.

For at løse den opgave skal klyngeorganisationerne have en medlemskreds bestående af virksomheder, viden- og uddannelsesinstitutioner, offentlige aktører,

brancheorganisationer mv., hvor virksomhederne udgør kernen i medlemskredsen.

Med konsolideringen af klyngeorganisationerne til færre og stærkere aktører er det vigtigt, at klyngeorganisationerne er tilgængelige for den samlede målgruppe af virksomheder i hele landet, hvilket bl.a. kan ske via flere geografiske placeringer. Forventninger og krav til de kommende klyngeorganisationer – herunder i forhold til klyngernes tilgængelighed for virksomheder i hele landet - vil blive præciseret i det kommende annonceringsmateriale.

Klyngeorganisationerne styrker virksomhedernes udvikling ved at fremme:

- Tilførsel af viden, værktøjer og kompetencer, der forbedrer innovations- evnen, fx vedrørende forskning, markedstendenser, nye teknologier, materialer mv.
- Samarbejde om at udvikle nye produkter, ydelser og processer
- Samarbejde om at udvikle ideer og koncepter, der senere kan danne grundlag for nye kommercielle aktiviteter, herunder i internationale værdikæder

På den måde understøtter klyngeorganisationerne, at samfundets investeringer i forskning i højere grad bidrager til innovation og vækst i erhvervslivet.

Klyngeorganisationernes aktiviteter har typisk en kollektiv karakter og vedrører i reglen matchmaking, videndeling, samarbejdsprojekter, kompetenceudvikling, internationalisering og formidling. Det vurderes vigtigt at bevare en vis fleksibilitet og metodefrihed i klyngeindsatsen, så klyngeorganisationerne selv kan tilrettelægge deres konkrete virkemidler ud fra virksomhedernes specifikke behov på de enkelte erhvervs- og teknologiområder i sammenhæng med øvrige aktører i erhvervsfremmesystemet.

Finansiering

Uddannelses- og Forskningsministeren har godkendt, at UFM søger aftale med Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse om fælles udmøntning af midler til en klyngeindsats, hvor hver part som udgangspunkt finansierer ca. 50 pct. UFM ventes at afsætte ca. 85 mio. kr. årligt til klyngeaktiviteter i 2021-2024.

Der arbejdes på en model, hvor bestyrelsens erhvervsfremmemidler bedst muligt understøtter UFM's forsknings- og innovationsmidler. Det indebærer bl.a. en nærmere undersøgelse af statsstøtteregler samt mulighederne for at anvende hhv. decentrale erhvervsfremmemidler og EU-strukturfondsmidler i den nye struktur-fondsperiode. Sekretariatet er i gang med at undersøge fordele og ulemper ved forskellige finansieringskilder, hvilket vil blive beskrevet nærmere på bestyrelsesmødet den 21. januar 2020.

Sigtelinjer for udmøntning af midler i samarbejde med UFM

Iht. loven indstiller DEB erhvervs- og teknologiområder til UFM, inden for hvilke UFM tildeler midler. Sekretariatet er i god dialog med UFM om mulighed for fælles annoncering af midler, der kan søges primo 2020. Der arbejdes for at formulere en model, hvor UFM og DEB iht. hjemmelsgrundlaget:

- Er fælles om at opstille krav til ansøgere og formulere de kriterier, ansøgningerne vurderes på.
- Tager udgangspunkt i en fælles bedømmelse af ansøgere.
- Har mulighed for at tilgodese særlige krav og ønsker til indsatsens fokus fra både bestyrelsen såvel som UFM.

I sekretariatets arbejde med at udforme et opslag, som klyngeorganisationerne kan søge ses på, hvilke klyngeaktiviteter, der tidligere med succes har været finansieret af regionerne. Desuden ses på, hvordan bestyrelsen bedst kan supplere de aktiviteter, der i dag gennemføres af klynger og innovationsnetværk for UFM's midler.

I henhold til bestyrelsens strategiudkast arbejdes ud fra, at bestyrelsens midler til en klyngeindsats udmøntes ud fra følgende sigtelinjer:

- En stærk og landsdækkende klyngeorganisation skal være den bærende kraft for innovation på hvert af de prioriterede erhvervs- og teknologiområder.
- Klyngeorganisationerne skal tage udgangspunkt i virksomhedernes behov og styrke innovation og internationalisering på baggrund af samarbejde med andre virksomheder, viden- og uddannelsesmiljøer, myndigheder, kunder og brugere, iværksætttermiljøer og investorer.
- Klyngeorganisationer skal favne og være tilgængelige for alle typer af virksomheder – på tværs af landet - på deres erhvervsområde. Både dem, der allerede er innovationsaktive, og den bredere målgruppe af SMV'er, der ikke tidligere har fokuseret på innovation eller alene gør det ved egen kraft.
- Klyngeorganisationerne skal udvikle attraktive tilbud og aktiviteter for virksomhederne, der får dem til at tage medansvar for erhvervsområdets udvikling, herunder via privat medfinansiering og repræsentation i organisationernes bestyrelser.

UFM lægger vægt på, at midlerne skal understøtte et videnbaseret erhvervsfremmesystem med internationalt perspektiv, der spiller sammen med forskning, uddannelse og det videnbaserede innovationssystem.

Endvidere betoner UFM behovet for at finde en effektiv forvaltningsmodel for administration af tilskuddene. UFM fremhæver desuden, at klyngeorganisationernes samlede udbud af aktiviteter kan have et bredere sigte og omfatte øvrige erhvervsfremmeaktiviteter, men at UFM's midler alene kan gå til såkaldte videnbroaktiviteter, herunder at der er krav om, at størstedelen af UFM's midler skal gå til videninstitutioner.

Status på klyngekonsolideringsprocessen

Det vurderes, at langt de fleste klyngeorganisationer generelt er meget opmærksomme på og arbejder konstruktivt med konsolideringsprocesser, der tager afsæt i bestyrelsens udpegning af styrkepositioner og spirende områder i strategiudkastet. I praksis sker det bl.a. med tilskud fra bestyrelsens klyngekonsolideringspulje.

Sekretariatet har ikke kendskab til alle konsolideringsprocesser, da de til dels foregår i fortrolige dialoger mellem bestyrelserne for de respektive organisationer og med de aktører, som er en del af klynge økosystemet inden for de enkelte erhvervs- og teknologiområder. Enkelte grupperinger af klyngeorganisationer har udmeldt ambitioner om større konsolideringer eller intentioner om samarbejde af mere forpligtende karakter, men der er på flere områder endnu ikke sket egentlige fusioner af selvstændige klyngeorganisationer.

Mange aktører formodes at afvente den endelige godkendelse af bestyrelsens strategi og yderligere udmeldinger fra bestyrelsen og UFM om de nærmere vilkår for fremtidens klyngeindsats. Endvidere ventes flere klyngeorganisationer at fremlægge beslutningsoplæg for fusioner til foråret på planlagte generalforsamlinger.

Sekretariatet vurderer, at klyngeorganisationerne i særlig grad er optaget af, hvordan de bedst kan sætte virksomhedernes behov i centrum, og hvordan konsolideringerne resulterer i tilgængelighed for alle relevante virksomheder på tværs af landet.

Sekretariatet har kendskab til konkrete konsolideringsprocesser inden for følgende styrkepositioner og spirende områder:

- Fødevarer og bioressourcer
- Maritime erhverv og logistik
- Digitale teknologier
- Life science og velfærdsteknologi
- Energiteknologi
- Miljøteknologi (herunder bl.a. specifikt vandteknologi)
- Spil, animation og film
- Robot- og droneteknologi

Videre proces

Sekretariatet fortsætter dialogen med UFM med henblik på at forelægge finansieringsgrundlaget, samarbejdsmodellen (herunder den konkrete annonceringsform – og kriterier) samt en tidsplan for udmøntningen til beslutning på bestyrelsesmødet d. 21. januar 2020. Umiddelbart herefter forventes det, at der kan åbnes for ansøgninger, så den fælles indsats kan være virksom fra indgangen til 2021.